‘लू’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

शोधार्थी

ममता भुजेल

क्याम्पस क्रमाङ्क : ०६ (२०६८/०६९)

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००४६ (२०६९)

त्रिवि दर्ता नं ९-२-४६६-३-२००७

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

जनता बहुमुखी क्याम्पस

नेपाली शिक्षा विभाग

इटहरी, सुनसरी

विसं २०७२ / इसं २०१५

‘लू’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

६५

२०७२

‘लू’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

शोधार्थी

ममता भुजेल
क्याम्पस क्रमाङ्क : ०६ (२०६८/०६९)
दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००४६ (२०६९)
त्रिवि दर्ता नं ९-२-४६६-३-२००७

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

जनता बहुमुखी क्याम्पस

नेपाली शिक्षा विभाग

इटहरी, सुनसरी

विसं २०७२ / इसं २०१५

स्वयम् घोषणा

प्रस्तुत शोधपत्र मेरो मौलिक र प्रयोगात्मक अनुसन्धान हो । शोधपत्रको कुनै अंशसमेत मैले हुबहु नक्कल गरेको होइन । आवश्यकता अनुसार सन्दर्भ र स्रोत खुलाई पूर्वकार्यको प्रयोग गरिएको छ । यदि कहीँ कतैबाट हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भए त्यसबाट आउने परिणामहरुको समेत सामना गर्नेछु ।

....

ममता भुजेल

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालय र उ.मा.शि.परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त)

विज्ञान, मानविकी, व्यवस्थापन तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

प.सं.

च.नं. **मिति :२०७२/ /**

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, जनता बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत एम. एड. दोस्रो वर्षकी छात्रा ममता भुजेलद्वारा नेपा. शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत **'लू' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** शीर्षकको शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पारिएको हो । परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको प्रस्तुत शोधपत्र स्नातकोत्तर तहको उपाधिका निम्ति उपयुक्त देखिएकाले बाह्य मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

....

मिति : २०७२/०६/१० उप प्रा. नवीनकुमार शर्मा

कृतज्ञता ज्ञापन

अनुसन्धान एक जटिल कार्य हो । एकले थुके सुकी सयले थुके नदी भनेझैं अनुसन्धान कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्नका लागि एक्लो प्रयासले सम्भव हुँदो रहेनछ । त्यसैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षा शास्त्र सङ्काय नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गतको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपा. शि. ५९८ शोधपत्रको प्रयोजनार्थ **'लू' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** शीर्षकको शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा संलग्न भई सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण महानुभवहरुप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

'लू' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्रको प्रस्तावना लेखनदेखि शोधपत्र तयारीसम्म सहयोग, सल्लाह, सुझाव एवम् सही मार्गनिर्देशन प्रदान गर्नु हुने श्रद्धेय गुरु श्री नवीनकुमार शर्मा ज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता अर्पण गर्दछु । विभागीय स्वीकृति प्रदान गरी अनुसन्धान कार्यमा प्रशस्त मार्गदर्शन प्रदान गर्नु हुने नेपाली शिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख श्री मदनराज बराल ज्यूप्रति आभार प्रकट गर्दछु । त्यसैगरी श्रद्धेय गुरु श्री तीर्थराज भट्टराई ज्यू, शिक्षा शास्त्र सङ्काय प्रमुख श्री टोलनाथ काफ्ले ज्यू लगायत नेपाली शिक्षा विभागका सम्पूर्ण गुरुहरुप्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

त्यसैगरी अध्ययनका क्षेत्रमा सदैव ऊर्जा, प्रेरणा र प्रोत्साहन प्रदान गर्नु हुने मेरा पूजनीय आमा धनकुमारी भुजेल र बुबा गोपालकुमार भुजेलप्रति कृतज्ञ छु । यसका साथै हरतरहले प्रोत्साहन प्रदान गर्दै धैर्य, परिश्रम र लगनशीलताको प्रतिफल बुझाउनु हुने साथै शोधपत्रहरुको नमुना उपलब्ध गराउनु हुने स्नेही जीवनसाथी दीपककुमार सुनुवारप्रति विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यसका साथै प्रस्तुत शोधपत्र तयारीका क्रममा सहयोग प्रदान गर्नु हुने मित्रहरु सरिता लिम्बू, राधिका भुर्तेल, भाग्यश्री सिंह, सुमित्राकुमारी राई, सामुन राई, लोकेन्द्र सुवेदी, ध्रुव खड्काका साथमा आदरणीय दिदी नारायणी भेटवाल र दाइ एकराज घिमिरेप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

शोधपत्र शुद्धसँग टङ्कन गरिदिने आर.एस. ब्रदर्स बुक्स एण्ड स्टेशनरी (जनता क्याम्पस जाने बाटो) का भाइ सुरेश चौलागाईं प्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

....

(शोधार्थी)

ममता भुजेल

शोध सार

१. शोध शीर्षक :

प्रस्तुत अध्ययनको शीर्षक **'लू' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** रहेको छ ।

२. उद्देश्य

यस अध्ययनको उद्देश्य पात्रविधानका दृष्टिमा शैलीवैज्ञानिक आधारमा 'लू' उपन्यासको विश्लेषण गर्नु र 'लू' उपन्यासमा प्रयुक्त पात्रहरुको विश्लेषण गरी उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन गर्नु रहेको छ ।

३. समस्याकथन :

यस अध्ययन भित्र 'लु' उपन्यासमा प्रयुक्त पात्रहरूलाई शैलीवैज्ञानिक आधारमा के कसरी विश्लेषण गर्न सकिन्छ भन्ने कुरालाई समस्याका रूपमा केन्द्रित गरिएको छ ।

४. अध्ययन विधि र प्रक्रिया :

यस अध्ययनमा मूलतः पुस्तकालयीय अध्ययन विधिको प्रयोग गरी उपन्यासको विश्लेषण गरिएको छ ।

५. निष्कर्ष :

यसरी विश्लेषण गर्दा उपन्यासमा प्रयुक्त पात्रहरु मार्फत नेपालको दक्षिणी तराई प्रदेशको सीमावर्ती क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नेपालीहरुको दुःख, पीडालाई उजागर गरी त्यहाँको वास्तविक जीवनको वास्तविक चित्र उतारिएको छ । यसका साथै यस अध्ययनबाट उपन्यासमा त्यहाँका बासिन्दाहरुले भारतीय प्रहरीहरुबाट पीडित हुनु परेको कारुणिक अवस्थाभित्र प्रकृतिले पनि साथ नदिएको दर्दनाक अवस्थाको पनि चित्रण गरी निष्कर्ष निकालिएको छ ।

विषयसूची

क्रसं		पृनं

अध्याय - एक

परिचय **१-११**

१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्याकथन	९
१.३	अध्ययनको औचित्य र महत्व	९
१.४	अध्ययनको उद्देश्य	१०
१.५	अध्ययनको प्राक्कल्पना	१०
१.६	अध्ययनको परिसीमा	११
१.७	पारिभाषिक शब्द	११

अध्याय - दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मक संरचना **१२-१५**

२.१	पूर्वकार्यको समीक्षा	१२
२.२	पूर्वकार्यको उपयोगिता/कार्यान्वयन	१४
२.३	सैद्धान्तिक/धारणात्मक संरचना	१५

अध्याय - तीन

अध्ययनको प्रक्रिया/विधि **१६-१७**

३.१	अध्ययनको संरचना	१६
३.२	जनसङ्ख्या र नमुना	१६
३.३	नमुना छनोट प्रक्रिया	१६
३.४	तथ्याङ्क सङ्कलनका साधन	१६
३.५	तथ्याङ्क सङ्कलनका प्रक्रिया	१७
३.६	तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया	१७

अध्याय - चार

नतिजा/परिणाम र छलफल **१८-४०**

४.१ 'लू' उपन्यासका उपन्यासकार र उपन्यासको सन्दर्भ १८

४.२ उपन्यासको कथावस्तु १८

४.३ 'लू' उपन्यासका पात्रहरुको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन तथा विश्लेषण ३३

४.४ पात्रहरुको विश्लेषण ४०

अध्याय - पाँच

सारांश **५५-५७**

५.१ निष्कर्ष ५५

५.२ उपयोगिता/कार्यान्वयन ५७

५.२.१ नीतिगत तह ५७

५.२.२ कार्यान्वयन तह ५७

५.२.३ आगामी अनुसन्धानका लागि शीर्षकहरु ५७

सन्दर्भग्रन्थ सूची

। सङ्क्षिप्त रुप

सङ्क्षिप्त रूप		**पूर्ण रूप**
अप्र	-	अप्रकाशित
त्रिवि	-	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेराप्रप्र	-	नेपाल राष्ट्र प्रज्ञा प्रतिष्ठान
नेवृश	-	नेपाली वृहत शब्दकोष
प्रालि	-	प्राइभेट लिमिटेड

चिन्ह सूची

सङ्क्षिप्त रूप	**पूर्ण रूप**
( )	गौण सङ्केत
/	विभाजक
:	विसर्ग
–	समस्त पद सङ्केत